

Traficomin hankeavustusten hankekortti

Hankekortti julkaistaan valtionavustusten verkkosivuilla.

Fiksusti kouluun – aktiivisen ja kestävän koulumatkaliikkumisen edistäminen

28.2.2024

Avustuksen saaja	Pyöräilykuntien verkosto	
Osallistujat	Pyöräilykuntien verkosto toteuttaa hankkeen osana Fiksusti kouluun -ohjelmaa yhdessä Likes by Jamkin (rahoittaja: okm) kanssa	
Aikataulu	1.1.2024	28.2.2025
Hankkeen tavoite ja sisältö, kohderyhmä	Fiksusti kouluun -hankkeessa tuetaan kuntien ja koulujen työtä aktiivisten, kestävien ja turvallisten koulumatkojen lisäämiseksi ja lyhyiden automattojen vähentämiseksi. Hankkeessa työskennellään kuntiin perustettavien poikkihallinnollisten Fiksusti kouluun -tiimien kanssa. Työskentelymuotona on etätapaamisiin perustuva Tietopaja, johon tuotetaan konkreettisia työkaluja kuntien poikkihallinnollisen yhteistyön tukemiseksi, jalankulun ja pyöräliikenteen olosuhteiden parantamiseksi ja aktiivisen koulumatkaliikkumisen käytäntöjen tukemiseksi. Hanke on osa vuonna 2020 käynnistynyttä Fiksusti kouluun -ohjelmaa, jota toteutetaan yhteistyössä Likes by Jamkin kanssa. Kuntien ja koulujen kanssa tehtävän yhteistyön ytimen muodostaa Tietopaja-työskentely, joka tarjoaa kunnille ja kouluille konkreettisia työkaluja aktiivisten ja kestävien koulumatkojen edistämiseksi sekä ohjaa kuntiin perustettuja poikkihallinnollisia Fiksusti kouluun -tiimejä itsenäiseen työskentelyyn. Tietopajaan osallistuvat saavat vertaistukea muiden kuntien Fiksusti kouluun -tiimeiltä. Tietopaja koostuu kaikkia mukaan ilmoittautuneita kuntia ja kouluja koskevasta etätapaamisista (5 x 1,5) ja kuntakohtaisista yhteenvetokokouksista (1/kunta). Tietopajatyöskentelyn teemakokonaisuudet ja alustava aikataulu on seuraava: • tammikuu: ilmoittautuminen Tietopajaan • helmikuu: 1. tietopaja Kokonaiskuva koulumatkaliikkumisesta; ohjeistus huoltajakyselyn toteutukseen • maaliskuu: 2. tietopaja Huoltajakyselyn tulokset, pyöräily- ja liikennekasvatus; ohjeistus olosuhdekartoituksen tekemiseen • toukokuu: 3. tietopaja Olosuhdekartoituksen tulokset; syksyn tapahtumaviikot • syyskuu: 4. tietopaja viestintä, tapahtumat ja kampanjat; vuosikello • lokakuu: 5. tietopaja Strateginen johtaminen ja toimintasuunnitelma; ohjeistus toimintasuunnitelman tekemiseen • marras-joulukuu: kuntakohtaiset tiimipalaverit • tammi-helmikuu: kuntien tuki ja seuranta Tietopajan tuloksena kunnat ja koulut tuottavat aktiivisen ja kestävän koulumatkaliikkumisen edistämisen toimintasuunnitelman, jonka toteuttamista hanke tukee kuntalähtöisesti.	

	Hanke on valtakunnallinen; kohderyhmiä ovat koulut, kuntien viranhaltijat (tekninen toimi, sivistys- ja opetustoimi, hyvinvointi- ja terveys, liikuntatoimi), lapset ja nuoret, huoltajat
Ennakoitu tulos	Fiksusti kouluun -hanke rakentaa kuntiin <i>koulumatkoihin keskittyvän poikkihallinnollisen työskentelyn käytännön ja tukee sen jatkuvuutta</i>. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi mukaan ilmoittautuvilta kunnilta edellytetään poikkihallinnollisen Fiksusti kouluun -tiimin nimeämistä. Tietopajassa koulut ja kunnat saavat työkaluja aktiivisten ja kestävien koulumatkojen edistämiseksi ja lyhyiden automattojen vähentämiseksi. Poikkihallinnollisen tiimin työskentely konkretisoituu <i>koulujen olosuhdekartoituksissa</i>, joita toteuttavat liikennesuunnittelu, tilapalvelut ja koulujen edustajat yhdessä. Konkreettisten työkalujen avulla koulut ja kunnat kirjaavat aktiivisen ja kestävä koulumatkaliikkumisen edistämisen toimenpiteitä Tietopajan tuloksena syntyvään paikalliseen toimintasuunnitelmaan.
Lisätietoja hankkeesta	Sanna Ojajärvi, Pyöräilykuntien verkosto sanna.ojajarvi@poljin.fi Fiksusti kouluun -ohjelman verkkosivut https://fiksustikouluun.fi/

Hankkeen päättyessä täydennetään:

Tulokset	Fiksusti kouluun -hankkeen Tietopajaan ilmoittautui vuonna 2024 kolmesta kunnasta. Ilmoittautumisen edellytyksenä oli kunnan Fiksusti kouluun -tiimi, jossa ovat edustettuina ainakin: - o Koulun linjauksista ja toiminnasta vastaava (esim. rehtori, koulunjohtaja, perusopetuspäällikkö) - o Katuverkosta ja talvikunnossapidosta vastaava (esim. kaupunki-/liikennesuunnittelu) - o Koulun piha-alueen (tontti, pyöräpysäköinti) suunnittelusta ja ylläpidosta vastaava (esim. tekninen toimi/tilapalvelut). - o Lisäksi tiimissä voivat olla edustettuina esimerkiksi koulukuljetuksen suunnittelusta vastaava, hyvinvointi-/terveystoimesta vastaava, koulupäivän aikaisesta liikunnasta vastaava Säännöllinen tietopajatyöskentely tuotti kouluille ja kunnille tietoa mm. koulujen liikenneolosuhteista, koululaisten kulkutavoista ja huoltajien näkemyksistä koulumatkojen kulkemiseen. Olosuhdekartoitusten tuloksena koulujen läheisyydessä on parannettu liikenneturvallisuutta ja lisätty kävelyn ja pyöräilyn houkuttelevuutta mm. alentamalla nopeusrajoituksia, seuraamalla nopeusrajoitusten noudattamista siirrettävällä nopeusnäytöllä, parantamalla talvihoitoa keskeisillä koulureiteillä ja pyöräpysäköinneissä sekä ohjaamalla saattoliikennettä kauemmas koululta. Mukana olevien kuntien ja koulujen kokoama tieto hyödyttää kaikkia aktiivisten ja kestävien koulumatkojen edistämisestä kiinnostuneita. Tietopajaan osallistuneilta koottiin palautetta. Vuonna 2024 Tietopajaan osallistuneet antoivat vaikuttavuuden kokonaisarvosanaksi 8,7 (keskiarvo, N=17).
-----------------	---

	Työskentelytavat ja itsenäiseen työskentelyyn tarkoitetut työkalut (mm. olosuhdekartoitus) koettiin hyödyllisiksi. Parhaana osallistumisessa pidettiin poikkihallinnollisen yhteistyön tiivistymistä ja konkreettisten toimenpiteiden kirjaamista eri toimialojen vuosisuunnitelmiin. Fiksusti kouluun -hanke on osa vuonna 2020 käynnistynyttä Fiksusti kouluun -ohjelmaa, jota toteuttavat Pyöräilykuntien verkosto ja Likes by Jamk yhdessä. Yhteistyö eri vuosina mukaan lähteneiden kuntien ja koulujen kanssa on jatkuvaa: uudet kunnat osallistuvat tiiviiseen Tietopajatyöskentelyyn, ja "vanhojen" kuntien Fiksusti kouluun -tiimit voivat kutsua palaverin koolle tarvittaessa. Asiantuntijatukea kaikille aiheesta kiinnostuneille kunnille ja kouluille tarjotaan webinaarien ja verkostotapaamisen muodossa. Fiksusti kouluun -verkkosivuilta kaikki kiinnostuneet löytävät tietoa aktiivisten ja kestävien koulumatkojen edistämisestä. Fiksusti kouluun -ohjelmaa voi seurata myös Instagramissa ja Facebookissa.
Miten tavoitteet toteutuivat?	Fiksusti kouluun -ohjelman tavoitteena on, että 1) Aktiiviset ja kestävät kulkumuodot lyhyillä koulumatkoilla lisääntyvät. Osatavoitteita tämän päätavoitteen alla on kaksi: • koulujen liikenneolosuhteet tukevat aktiivista ja kestävästä liikkumista • koulut tukevat aktiivista ja kestävästä koulumatkaliikkumista. 2) Tieto- ja osaamisperusta aktiivisten ja kestävien koulumatkojen tueksi vahvistuu. Osatavoitteita tämän päätavoitteen alla on kolme: • aktiivisesta ja kestävästä koulumatkaliikkumisesta tuotetaan ja kootaan tutkimustietoa, • koulumatkaliikkumisen verkostoa vahvistetaan ja laajennetaan • tietoisuus aktiivisesta, kestävästä ja turvallisesta koulumatkaliikkumisesta lisääntyy Fiksusti kouluun -hanke on toteuttanut näitä tavoitteita Tietopajatyöskentelyllä. Osallistuville kunnille ja kouluille on tarjottu aktiivista ja kestävästä koulumatkaliikkumista edistävää tietoa ja konkreettisia "työkaluja" (mm. olosuhdekartoitus). Liikenneympäristön ja toimintakulttuurin kehittäminen on pitkäjänteistä työtä, jota Fiksusti kouluun -ohjelma toteuttaa yhdessä kuntien ja koulujen kanssa.
Arvio hankkeen vaikutuksista	Hankkeen toimenpiteet kohdistuivat sekä uusiin kuntiin (Tietopaja) että tarveharkintaisesti (seurantapalaverit) jo aiemmin mukaan lähteneisiin kuntiin. Hankekauden alussa Fiksusti kouluun -ohjelmassa oli mukana 35 kuntaa ja 87 koulua. Vuoden 2024 Tietopajaan ilmoittautui viisi uutta ja kahdeksan jo aiemmin mukana ollutta kuntaa. Yhteensä ilmoittautuneet kunnat olivat valinneet toimenpiteiden kohteeksi 19 koulua. Vuoden 2025 Tietopajaan ilmoittautui 12 uutta kuntaa ja neljä aiemmin mukana ollutta, toimenpiteitä uusissa kouluissa jatkavaa kuntaa. Kaiken kaikkiaan ohjelmassa vuoden 2025 alussa on mukana noin 60 kuntaa, ja toimenpiteitä on toteutettu/tullaan toteuttamaan n. 120 koululla.

	Ohjelmassa mukana olevat kunnat lisäävät ohjelman vaikuttavuutta sekä paikallisesti (kunnissa ja kouluissa) että valtakunnallisesti (tiedon lisääntyminen, hyvien käytäntöjen jakaminen). Valtakunnallinen Fiksusti kouluun -verkosto on jo sinällään vaikuttava: kuntia ja kouluja löytyy eri puolilta Suomea, ja ne toimivat positiivisina kannustimina sekä toisilleen että lähialueiden kouluille ja kunnille, jotka eivät vielä ole mukana ohjelmassa.
Mitä opittiin? Mitä kannattaisi tehdä toisin?	Kuntiin perustetut poikkihallinnolliset Fiksusti kouluun -tiimit muodostavat hyvän perustan toimenpiteiden toteuttamiselle ja toiminnan jatkuvuudelle. Kaikkien mukaan lähteneiden kuntien tukemisen muotoja kannattaa edelleen kehittää. Fiksusti kouluun -verkosto alkaa olla jo niin laaja, että jatkossa kannattaa järjestää yhteisiä verkostotapaamisia, joissa kuntatiimit saavat vertaistukea toisiltaan.